

Stoort de mestschuif de koe?

A&F ondervraagt melkveehouders

Als een mestschuif goed functioneert, maakt ze de vloer van de stal schoner en droger. Mooi natuurlijk, maar wat vinden koeien van de schuif? Agrotechnology & Food Innovations, het voormalige IMAG, tekende de ervaringen van verschillende schuifgebruikers op. Duidelijk is dat vooral dichte vloeren natter blijven, wat nadelige gevolgen kan hebben voor de klauwen.

Tekst en foto's: Joanna Stefanowska

Een mestschuif hoort op veel melkveebedrijven tot de standaard uitrusting. In ieder geval schoof ze vier jaar geleden, in 2000, de mest weg op alle 1.410 bedrijven met een dichte vlakke vloer, op de 127 bedrijven met een dichte hellende vloer en op de 164 bedrijven met een sleufvloer. Deze cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek geven niet aan op hoeveel van de 20.540 melkveebedrijven met een roostervloer een schuif aanwezig was. Ook is onduidelijk hoeveel er mestschuiven er op dit moment lopen. Het CBS deed er de afgelopen jaren geen onderzoek meer naar.

▪ Langzaam en snel

Maar hoe bevalt de mestschuif nu eigenlijk? Om daar een indruk van te krijgen, vroeg het voormalige IMAG tien melkveehouders met verschillende stalvloeren en schuiven naar hun ervaringen. Drie van de tien hebben een roostervloer in de stal, twee een sleufvloer en vier een vlakke vloer. De laatste vloer is een buitenbeentje. De Groen Label stal heeft namelijk een hellende vloer van het berg-en-daltype. Drie jaar geleden werd er een profiel op aangebracht.

Verreweg de meeste schuiven komen van JOZ. Op zes van de tien bedrijven was dat het geval. Stalinrichters Brouwers en De Boer leverden elk twee schuiven. Ze zijn allemaal recht van vorm. Negen worden mechanisch aangedreven, Eén hydraulisch. Maar er zijn meer verschillen. Zo zijn de beide mestschuiven voor de sleufvloer 15 cm hoog. Ze hebben speciale tanden om de mest van de vloer en uit de sleuven te schuiven. Twee kantelende schuiven zijn met 20 cm nog iets hoger. Ze lopen in een richting boven de vloer zonder te schuiven. Echt afwijkend is de autoschuif, die de mest van de hellende vloer schraapt. Dit apparaat bestaat uit twee rechte en 10 cm hoge mestschuiven op een afstand van 10 meter met een aandrijfapparaat ertussen. De autoschuif loopt het minst snel tijdens het schuiven; 2,4 meter per minuut. De hydraulisch aangedreven schuif heeft een snelheid van 3 meter per minuut terwijl de overigen beduidend sneller lopen met een snelheid van 3,7 tot 4,8 meter per minuut.

▪ Tussen 4 en 24 keer per dag

Omdat de mestschuiven 1 tot 15 jaar oud zijn, is moeilijk te achterhalen hoe de koeien

reageerden op de introductie van de mestschuif. Op 4 van de 10 bedrijven weet de veehouder het niet meer omdat de schuif er al zo lang is. De andere zes melkveehouders houden het op een gewenningsperiode van een week tot zelfs een paar maanden. Op meeste bedrijven, acht van de tien, lopen de mestschuiven zowel in de eet- als in de ligruimte. Op twee bedrijven alleen in de loopruimte tussen het voerhek en de ligboxen. De autoschuif loopt continu door de stal en stopt kort op de beide einden van de stal voor de afzet van de mest. Op de vier vlakke vloeren wordt 's winters 14, 19, 20 en 24 keer per dag geschoven, op de sleufvloeren is dat 18 en 24 keer en op de roostervloeren slechts 4, 7 en 8 keer per dag. Logisch, want op de vlakke vloer en de sleufvloer moet nagenoeg alle mest weggeschoven worden, terwijl ze op de roostervloeren door de sleuven valt. Slechts één veehouder schakelt de schuif zelf in. Hij schuift dan ook het minst.

▪ Rustig vreten

Drie veehouders pasten het schuifschema zorgvuldig aan de voertijden aan, om de koeien zo weinig mogelijk te storen tijdens

In vergelijking met een vlakke vloer blijven roostervloeren en sleufvloeren het droogst als een mestschuif mest en urine van de vloer verwijdert.

Een sleufvloer met een strookje langs het voerhek waar de mestschuif niet loopt. De koeien hoeven tijdens het vreten alleen hun achterpoten te verzetten als de mestschuif voorbij komt. Hun voorpoten blijven op het strookje staan en ze kunnen dus ongestoord vreten.

Uitgesteld onderhoud, in dit geval niet aanspannen van de kabel, zorgt ervoor dat de mestschuif scheef loopt. Door daarbij niet al te vaak te schuiven, blijft de vloer vuil.

het eten. De resterende zeven veehouders hielden daar geen rekening mee. Sommige menen dan ook de koeien zich helemaal niets van de mestschuif aantrekken, terwijl anderen denken dat de koeien voor de mestschuif vluchten of hem proberen te ontwijken. Ze zijn het er echter over eens dat de koeien het eten onderbreken om over de mestschuif te stappen als de mestschuif de hele eetruimte beslaat. Als de koeien in groepjes staan, hebben ze daar meer moeite dan wanneer ze alleen staan. Sommige veehouders zagen de koeien dan ook over de mestschuif struikelen. Om de dieren tijdens het eten minder te storen is in vier van de tien stallen een schuifvrij strookje langs het voerhek gemaakt. Langs een van de twee sleufvloeren is zo'n strookje aanwezig en ook bij een bedrijf met een dichte vlakke vloer is een verhoging van 10 cm hoog en 72 cm breed langs het voerhek te vinden. In beide gevallen functioneert het goed. Op twee bedrijven zijn er 'schuifvrije' stroken van 30 en 35 cm langs het voerhek. Dat achteraf blijkt echter iets te smal om de koeien ongestoord te laten vreten.

▪ Beschadigde staarten

De schuif kan echter nog grotere welzijns-

De autoschuif loopt continu door de stal. Hij wordt echter niet veel meer verkocht. Dat komt vooral doordat Groen Label stallen, zoals deze berg-en-dalvloer, niet meer gebouwd worden.

Een vlakke vloer met een afzetslot. De mest valt door de sleuven in de mestput. Voor een liggende koe is zo'n slot gevaarlijk. Een staart die in het slot ligt, wordt geamputeerd als de schuif voorbij komt.

Het gevaar ligt op de loer. Doordat de staart van de koe klem raakt tussen de schuif en de rand van de ligboxen, kan die staart beschadigen. Hier is extra ruimte voor de staart gemaakt, zodat die geen last heeft van de schuif.

problemen opleveren. Zo beschadigde hij op een aantal bedrijven de staarten van de koeien als die op de mestgang lagen. De meest gevaarlijke en pijnlijke situatie ontstaat als de staart van een liggende koe in het afzetslot ligt terwijl de mestschuif langskomt. Het is dan ook verstandig om de sloten in de ligruimte te beveiligen door ze af te schermen. Een andere remedie is de kwast van de staarten van de koeien kort te scheren. Dan is er namelijk een grotere kans dat de koe haar staart tijdens het liggen binnen de ligbox houdt. Op een paar bedrijven gebeurt dat mede vanwege de melkhygiëne vier keer per jaar.

▪ Onderhoud

Klauwen van koeien die op de roostervloeren en sleufvloeren lopen, blijken droger dan de klauwen van de dieren die op dichte, vlakke vloeren rondstappen. Op de meerderheid van de bedrijven komt dan ook de ziekte van Mortellaro voor, vaak samen met stinkpoot. Andere ziekten komen sporadisch voor. Om de klauwen gezond te houden bekappen de veehouders de klauwen van iedere koe twee

tot drie keer per jaar. Negen bedrijven gebruiken een voetbad om de klauwen te ontsmetten. Op het enige bedrijf zonder voetbad worden de klauwen eens per maand gespoten. Een jaarlijkse onderhoudsbeurt van de mestschuif houdt de schuif in goede conditie. Een versleten rubberblad schuift immers niet goed. Datzelfde geldt voor een niet goed aangespannen kabel of ketting. De schuif trekt scheef en komt van de grond waardoor mest en urine blijft liggen. De kabel moet ongeveer eens per twee jaar vervangen worden wat 250 euro kost. Exclusief arbeidsloon weliswaar. Een ketting gaat langer mee en vraagt slechts een keer per 10 jaar om vervanging. Overigens is dat op sleuf en dichte vloer vaker het geval, daar loopt de schuif immers vaker per dag. Wie daarnaast regelmatig de hoekwielletjes, de voetjes van kantelende mestschuiven, de tanden van schuiven op sleufvloeren en het rubberblad op slijtage controleert en zonodig vervangt, benut de schuif optimaal. ■

Dr. ir. J. Stefanowska werkt als onderzoeker bij Agrotechnology & Food Innovations, afdeling Systeem en Gebouw Innovaties, telefoon (0317) 47 64 50.